

Dr. Hangay György: Egy osztrák-német sztár, aki magyar volt.

A Mennyei Színpad színészgárdájáról szóló sorozatunkban ezúttal egy rendkívüli magyar színésznőről szólunk.

Minden szempontból nézve rendkívüli volt. Kairóban született és az ausztriai Bad-ban halt meg, serdülő korában már a párizsi Moulen Rouge szólótáncosa volt, később az első német színesfilm főszerepét bízták rá, Hitler, Göbbels és az egész Harmadik Birodalom kedvence volt, de emellett állítólag kettős kémként is dolgozott és még 80 éves korában is fergeteges sikereket aratott a színpadon. Azt hiszem ezek alapján nyugodtan nevezhetjük Röck Marikát egy rendkívüli embernek.

Honnan jött, hogyan kezdte? Kezdjük Kairóban, 1913-ban. Édesapja, Röck Ede építészmérnökként dolgozott Egyiptomban és kislánya ott született. A kibontakozó Világháború miatt azonban a család hamarosan visszaköltözött Budapestre. A papa építés praxisa és a hozzá kapcsolódó építőanyag-üzlete eleinte szépen jövedelmezett, de a háború és az azt követő nehéz idők következtében egy-kettőre minden vállalkozásuk tönkrement. A hirtelen rájuk szakadt szegénység azonban hamarosan enyhült, mégpedig egy ugyancsak meglepő, váratlan fordulat révén.

Még egy lutrinyereménynél is sokkal jobb és fontosabb dolog történt – mégpedig egy hévízi vendéglői vacsora alkalmával. Cigányzenekar is játszott ott és a vacsora után a hétéves Marika a zenekar elé ugrott és amit játszottak, azt ő eltáncolta. A produkció végén egy jóságos arcú, öreg néni odalépett hozzá és így szólt: Jászai Mari vagyok, kisleányom, szeretnék a szüleiddel beszélni. Odavezette hát szüleihez és Jászai Mari, a nagy drámai színésznőhöz illően ezt mondta: ezt a gyereket pedig taníttassák, mert ennek a színpad lesz a kenyere! A szülők megfogadták a tanácsot és Marikát beírták egy tánciskolába. A gyerek olyan tehetségesnek és szorgalmasnak bizonyult, hogy másfél-két éven belül már Budapest számos revűjében és esztrád műsorában lépett fel. Rögtön nagy sikerei voltak és hamarosan ő lett a család fő kenyérkeresője. De Röck papa vállalkozó szelleme is megmaradt és 1924-ben családjával együtt Párizsba költözött, mert úgy vélte, ott sikeresebbek lesznek vállalkozásai. Hát ha ez nem is így alakult a későbbiek során – mégis jó döntés volt. Párizsban ugyanis nem a papa, hanem Marika karrierje tudott igazán kibontakozni. Egy éven belül már a Moulen Rouge-ban táncolt, mint a legendás híró Gertrud Hoffman szólótáncosa. A világhíró revűvel Amerikába is eljutott, New Yorkban, a Broadway-on is bemutathatta fergeteges tánctudását. Gertrud Hoffman menedzselése jóvoltából 4 évet töltött Amerikában. Roppanó energiával és fantasztikus fizikai képességgel táncolt, különösen bravúros spiccforgása volt híres. De az élvonal-beli szereplés nem gátolta őt a továbbtanulásban. Énekelni tanult és tánc tudását kiváló mesterek irányításával fejlesztette és a revű-szereplés mellett a klasszikus balettet is tanulta. Amerikából visszatérve Londonban folytatta munkáját és tanulmányait. Az utolsó orosz cár egykori szólótáncosa tanította és majdnem egy évig primadonnája volt London egyik siker-revűjének, a Folie de Pure- nek. Budapestre is hazalátogatott, ha nem is rendszeresen és a Royal Orfeumban valamint az Operettben jónéhány főszerepet játszott, megint csak fantasztikus sikereket aratva. A revűk és operettek, melyekben fellépett, garantált

sikert jelentettek és így mindegyik megért vagy 100-150 előadást Röck Marikával a főszerepben. Budapest rajongott érte – de Bécs és hamarosan Németország is.

Joggal kérdezhajtuk, hogyan történt, hogy egy magyar színművész sikeres lehetett német nyelvterületen is? Hát ez valóban a csodával határos. Röck Marika személyisége átsugárzott a nemzeti hovatartozáson – sőt, mondhatjuk, hogy erősen magyaros kiejtése egy különös egzotikumot kölcsönzött neki, amit a romantikára ugyancsak hajlamos németek és osztrákok szinte azonnal elfogadtak. Nem csak, hogy elfogadták, hanem valósággal rajongtak érte. Bécs legnagyobb primadonnájaként ismerték hamarosan. A németek is azonnal felfigyeltek rá és az UFA filmgyár állandó jellegű, mondhatni életre szóló szerződéssel magához is kötötte. A sors különös ironiája, hogy a nemzeti szocialista rezsím propaganda masinája is hamar felfedezte. Göbbels, a hírhedt propaganda főnök, aki egyben az UFA főfelügyelője is volt, rábólintott és a szép, barnahajú magyar primadonnából egy csapásra szóke német szépség lett. Persze csak küllemre, mert Marika örökre magyar maradt. Fáradhatatlanul dolgozott a magyarságért, művészetén keresztül. Mondhatjuk, hogy ő teremtette meg a mézeskalács-szíves, hímzett réklis, csikós-gulyás- csárdás magyar mű- romantikát, amit a németek és osztrákok mindmáig imádnak. Mondhatjuk, hogy mindez giccses, hamis képet ad Magyarországról, de el kell ismernünk, hogy ennél sikeresebb és örökéletűbb népszerűsítő kampányt Röck Marika előtt és után nem tudott végrehajtani senki sem.

Mindennek ellenére mégsem kötelezte el magát a hitleri Németországgal.. Röck Marika sohasem politizált. Profi volt, ezer százalékosan. A színpadon vagy a filmfelvevő kamera előtt eljátszotta, amit el kellett játszania. Aktívan soha sem támogatta a fasiszta eszméket, habár akkori férje, Georg Jacoby tagja volt a náci pártnak. A háború után aztán ezért el is kellett szenvednie egy büntető fereállítást, pár évig nem léphetett színpadra Európában. Pedig hogy milyen igazságtalanság volt ez, azt az is mutatja, hogy a több tucatnyi Röck Marika UFA filmet, amit Hitler bunkerjában találtak és orosz hadizsákmányként Moszkvába vittek, rövidesen Szovjetúnió- szerke játszották a mozikban. Tehát még az oroszok sem találták sértőnek vagy náci-barátnak ezeket a játékfilmeket, csak a túlbuzgó, háborút veszített német hivatalnokok, akik Röck Marikát el akarták némítani.

De nem lehetett. 1948-ban már ismét színpadra léphetett Ausztriában és a következő évben elnyerte a frissen alapított Bambi díjat. Ezt még négyszer nyerte el életében, jónéhány más nagy díjjal együtt – s ez is példázza csodás népszerűségét. Igazi európai, pontosabban osztrák- magyar sztár státuszát egész életében megőrizte. Számtalan színdarabban, operetben, filmben és revűben szerepelt és mondhatni, hogy minden egyes darabot sikerre vitt. Budapestre egyre ritkábban jutott el, de amikor eljutott, akkor emlékezetes élményt adott rajongóinak. A háború befejeződése óta, egy ízben, 1984-ben játszott csak itthon a Volkstheater bécsi társulatának vendégjátéka alkalmából, néhány előadás erejéig. Utolsó hazai fellépése alkalmából, 1992-ben, 79 évesen, a siker leírhatatlan még mindig, a kritikák fenomenálisak. Tizenhét előadást játszik, táncol-énekel fergeteges tempóban, sőt, orosz táncot jár - energiájával nem takarékoskodva, mindent beleadva hódítja vissza néhány este alatt személyesen az őt akkor már csupán hírből ismerő pesti közönséget. Talán túl jól is teljesít. Nem játsza végig a kialakított előadásszámot - belebetegszik az erőkifejtésbe. Az elkövetkezendő években egyre kevesebbet hallani róla, végre beköszöntött az alkony. Rövid

volt, mert 2004-ben, 91. évében új szerződést kapott: ezúttal valóban örökké tartót, fenn a Mennyei Színpadon.

Az SBS Magyar Rádióban elhangzott előadás alapján.